

Externe bijdrage

Mensenhandel voorkomen door empowerment van risicogemeenschappen in Vietnam

Auteurs: Christina Bui, Diep Vuong, Diane Truong, Loan Luong, Tien Nguyen

Non-profit organisatie: Pacific Links Foundation

Inleiding: migratie van Vietnam naar Europa

De afgelopen tien jaar is het aantal Vietnamese migranten dat vanuit Vietnam richting Europa reist toegenomen. Europese landen met een grote Vietnamese diaspora zoals Duitsland, Polen, Frankrijk en het VK zijn populaire bestemmingen voor migranten op zoek naar werk, zowel op basis van een arbeidsovereenkomst als op irreguliere wijze. Andere omliggende landen fungeren voor die migranten als transit- of bestemmingslanden (of allebei). Zo is België door zijn ligging tussen Duitsland en Frankrijk en door de toegang tot het Kanaal een populair transitland geworden voor mensensmokkelaars en mensenhandelaars die irreguliere migranten tot hier smokkelen vooraleer zij hen naar Frankrijk en/of het VK brengen.

In oktober 2019 werden 39 Vietnamese migranten dood aangetroffen in een koelwagen in Essex. Daardoor kreeg het fenomeen van onopgemerkte smokkel van en handel in irreguliere migranten vanuit Vietnam via Europa naar het Verenigd Koninkrijk heel wat aandacht in de internationale media. Daartoe aangezet door economische, familiale en sociale factoren betalen migranten meer dan 50.000 euro voor hun riskante en irreguliere reis naar Europa. Zodra ze in Europa aankomen, zijn zij evenwel kwetsbaar voor economische en/of seksuele uitbuiting en beschikken ze amper over middelen om hulp te krijgen.

En niet alleen irreguliere migranten zijn kwetsbaar, ook zij die met een wettige arbeidsovereenkomst naar Europa komen, lopen het risico om te worden uitgebuit. Zo werden in november 2021 in een Chinese bandenfabriek in Servië 500 Vietnamese arbeidsmigrantinnen met geldige arbeidsovereenkomsten aangetroffen die in erbarmelijke omstandigheden leefden en werkten. Die 500 migrantinnen hadden allemaal tot 4.000 Amerikaanse dollar aan bemiddelingskosten betaald voor hun arbeidsovereenkomst en voor hun reis. Nadat ze ontdekt waren, moesten de migrantinnen beslissen: naar Vietnam terugkeren, in de fabriek

in Servië blijven werken of illegaal naar andere Europese landen migreren. Aangezien ze schulden hadden door de bemiddelingskosten, hadden velen het gevoel maar weinig keuze te hebben.

Door haar werk op het terrein heeft de Pacific Links Foundation drie belangrijke problemen geïdentificeerd, met name wanneer kwetsbare mensen ver van huis op zoek gaan naar werk: 1) *fake news*, 2) verkeerde informatie en 3) jobkansen die er geen zijn. Een term die vaak in verband wordt gebracht met valse vacatures is "*việc nhẹ, lương cao*" ("makkelijk werk met een hoog salaris"). Zo'n typisch leugenachtig verhaal is dat je in een nagelstudio in het Verenigd Koninkrijk gemakkelijk meer dan 3.000 pond (3.542 euro) per maand kan verdienen, waarmee je dan je schulden kan afbetalen.

Bovendien hebben de economische gevolgen van COVID-19 er sinds 2020 voor gezorgd dat meer mensen ver van huis op zoek gaan naar werk, waardoor ze eens zo kwetsbaar zijn voor mensenhandel en uitbuiting. Zo is de arbeidstijd in industriegebieden verkort of zijn duizenden werknemers er ontslagen als gevolg van COVID-19-restricties of omdat klanten minder bestellingen plaatsen. Hierdoor zitten sindsdien veel werknemers met minder of helemaal geen werk thuis, waar ze wellicht meer tijd op sociale media doorbrengen en worden blootgesteld aan valse vooruitzichten op een baan.

De beloftes die werkzoekenden en potentiële migranten te horen krijgen blijken, zodra ze Vietnam hebben verlaten, vaak niet met de realiteit te stroken. Eens ze helemaal mee zijn in dat valse verhaal, raken ze verstrikt in *debt bondage*, waardoor ze alle moeite van de wereld hebben om hun enorme schulden af te betalen.

Alle Vietnamese migranten in Europa met wie we hebben gesproken verklaarden schulden te hebben gemaakt om hun reis te kunnen financieren. Veel vrouwen zijn zo in gevaarlijke situaties terechtgekomen. Vaak laten zij hun familie thuis in Vietnam niets weten uit vrees dat die zich zorgen zou maken of dat ze hun familie in gevaar zouden brengen. Maar omdat ze de gevaren en de mishandeling die ze tijdens hun reis

hebben meegemaakt verzwijgen, zijn potentiële migranten in Vietnam niet op de hoogte van de werkelijke situatie in Europa. Migranten kunnen op die manier ongewild de mythe in stand houden dat een baan aan de andere kant van de wereld lucratiever is dan een job zoeken in eigen land, terwijl dat in werkelijkheid misschien niet beter is dan de jobs thuis in Vietnam. Daarom is het meer dan ooit van belang om onveilige migratie in het land van herkomst te voorkomen.

Empowerment als een vorm van preventie

Pacific Links Foundation is een Amerikaanse niet-gouvernementele organisatie (ngo) met meer dan twintig jaar ervaring in het aanbieden van innovatieve en *evidence-based* oplossingen om de toegang tot onderwijs te verbeteren en mensenhandel te voorkomen, zowel in Vietnam als binnen de transit- en bestemmingslanden in Europa en Azië. Sinds 2001 hebben we meer dan 200.000 jongeren, vrouwen en mannen in gemeenschappen, fabrieken en scholen geholpen met cultuursensitieve content. In de loop van de jaren hebben we wereldwijd een divers netwerk in de publieke en private sector uitgebouwd, om capaciteit op te bouwen en tegelijkertijd technologie in te zetten om ons bereik te vergroten.

We weten intussen dat toegang tot betrouwbare informatie essentieel is om mensenhandel en onveilige migratie terug te dringen. In al onze preventie- en beschermingsprogramma's voor risicogemeenschappen wapenen we de begunstigden met kennis en vaardigheden om voor zichzelf en hun gezin de juiste beslissingen te kunnen nemen.

Empowerment in toeleveringsketens

Vietnam is de afgelopen jaren een van de snelst groeiende productie- en inkoopmarkten geworden. Daardoor trekken almaar meer jongeren van het platteland naar industriële/stedelijke gebieden. Veel van deze werknemers zijn kwetsbaar voor mensensmokkelaars en -handelaars die zich voordoen als arbeidsbemiddelaars en hun valselijk betere banen beloven. In reactie op deze problemen hebben wij het opleidingsprogramma Factory Awareness to Counter Trafficking (FACT), de PAXU-app voor veilige migratie en het welzijn van werknemers, en het programma Empower Migrants (EMMI) ontwikkeld, als oplossingen om het risico op

dwangarbeid en mensenhandel voor laagbetaalde arbeiders in Vietnam en daarbuiten duurzaam te verminderen.

Het FACT-opleidingsprogramma wapent fabrieksmanagers en arbeiders met alle kennis die ze nodig hebben om zichzelf, hun werkplek en hun gemeenschappen tegen de risico's van mensenhandel en dwangarbeid te beschermen.¹⁷⁵ FACT helpt merken en leveranciers ook om beter te voldoen aan de internationale wetgeving inzake moderne slavernij en transparantie in de toeleveringsketen. FACT-opleidingsmodules omvatten de volgende aspecten: 1) een stand van zaken op het vlak van dwangarbeid en mensenhandel; 2) de tactieken van mensenhandelaars en de verschillende vormen van uitbuiting; 3) wetgeving inzake moderne slavernij en transparantie in de toeleveringsketen; 4) jezelf, je familie en je collega's beschermen tegen mensenhandel/dwangarbeid; 5) aanbevelingen voor managers om hun werknemers te beschermen en rekruteringskanalen proactief te monitoren; en 6) financiële geletterdheid om *debt bondage* te voorkomen.

Het EMMI-programma maakt van vrouwelijke arbeidsmigranten leiders, door hen, hun gezinnen en hun gemeenschappen de vaardigheden en netwerken te geven om veilig te kunnen migreren en aan te werven. We versterken ook de capaciteit van stakeholders binnen bedrijven, fabrieken, provinciale wervingsbureaus en centra voor juridische bijstand om werknemers te behoeden voor mensenhandel en dwangarbeid in de toeleveringsketen. Via EMMI maken we werk van robuustere systemen voor ethische aanwerving om de toegang tot veilige tewerkstellingsopties te verbeteren en risicogemeenschappen minder kwetsbaar te maken voor mensenhandel en dwangarbeid.

Casestudie: Kim

Kim* is een vrouwelijke arbeidsmigrant die sinds 2018 deelneemt aan de activiteiten van het Empower Migrants (EMMI) programma. Destijds waren de EMMI-activiteiten geen prioriteit voor Kim omdat zij in het weekend tijd met haar gezin wilde doorbrengen. Na het bijwonen van verschillende sessies leiderschapstraining groeide bij haar evenwel het besef dat ze dankzij de EMMI-activiteiten meer kennis had opgedaan over de zorg voor haar gezin en de bescherming van familieleden en vrienden tegen mensenhandel en dwangarbeid. Zo werd zij een enthousiast lid

¹⁷⁵ We maken een onderscheid op basis van de definities van het Protocol van Palermo van 2000 van het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten (OHCHR) (voor mensenhandel) en het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende dwangarbeid van 1930 (voor "dwangarbeid of verplichte arbeid"). In de Anti-Trafficking Review's 2015 Issue 5 wordt uiteengezet hoe belangrijk het is om overlappende en onderscheidende factoren tussen de terminologie te erkennen – bijvoorbeeld bij het bestrijden van de systemische verschillen, vertekeningen, interventies en straffen; en hoe slachtoffers worden opgevangen en beschermd.

en probeerde ze alles te leren wat de lesgevers haar hadden aangereikt.

Toen in mei 2021 de ergste COVID-19-golf toesloeg in Vietnam, werd het aantal werkuren van Kim teruggeschroefd. Vervolgens sloten de fabrieken en zat zij thuis in quarantaine. Haar vrije tijd gebruikte ze om via het online leerplatform van de Pacific Links Foundation tien online cursussen te volgen. Zo kwam zij meer te weten over veilige migratie en COVID-19-overheidssteun – informatie die ze deelde met anderen binnen haar EMMI-groep.

Kim maakte ook van de gelegenheid gebruik om de lokale COVID-19-preventie-inspanningen te ondersteunen en leden van de gemeenschap te helpen die het moeilijk hadden. Zo deelde ze onder meer informatie over COVID-19-vaccins en de naleving van maatregelen op het vlak van volksgezondheid. “Bewustwording is het beste vaccin”, zo luidt het advies van Kim.

*Naam gewijzigd om vertrouwelijkheidsredenen

Empowerment door permanente vorming

De wijziging van de Vietnamese wetgeving inzake migranten met een arbeidsovereenkomst in het buitenland, ook wel de “Wet 69” genoemd, bevat bepalingen over de rechten en bescherming van arbeidsmigrant die in het buitenland werk zoeken of daar al werken. In de “Wet 69” is een bepaling opgenomen die buitensporige bemiddelingskosten voor het verkrijgen van een buitenlandse arbeidsovereenkomst verbiedt. Aangezien de wet in november 2020 is goedgekeurd en in januari 2022 in werking is getreden, zijn arbeidsmigrant niet altijd op de hoogte van de meest recente ontwikkelingen inzake hun rechten.

Dankzij onze PAXU-app voor veilige migratie en het welzijn van werknemers kunnen gebruikers nadenken vooraleer ze beslissen om ver van huis te gaan werken. De wildgroei van *fake news* en desinformatie, die in de hand wordt gewerkt door sociale media, kan ertoe leiden dat mensen op basis van deze misleidende informatie gevaarlijke en levensbepalende beslissingen gaan nemen; daarom is de PAXU-app zo relevant in de bestrijding van verkeerde informatie door gebruikers zorgvuldig gecontroleerde informatie te verstrekken, die voortdurend wordt geüpdatet. Zo verspreidt PAXU bijvoorbeeld informatie over de “Wet 69”. De zelflerende

functie in de app is gericht op het aanleren van vaardigheden die de kansen op de arbeidsmarkt moeten vergroten, zoals financiële geletterdheid en Engels via *microlearning*. Alle aspecten van de app bieden voortdurend bijgewerkte informatie over het migratietraject van werkzoekenden.

Empowerment door sector- en grensoverschrijdende samenwerking

Wij erkennen het belang van grens- en sectoroverschrijdende samenwerking voor de preventie van mensenhandel, vooral omdat mensenhandel zelf grensoverschrijdend is. Ons programma Capacity Building for Responders (CaRes) biedt instrumenten, middelen en training aan eerstelijns hulpverleners. Via onze opleiding culturele competentie, beschikbaar als een persoonlijke of online real-time training workshop en als online cursussen in modules die op ieders eigen tempo te volgen zijn, brengen we hulpverleners kennis en cultuursensitieve vaardigheden bij om Vietnamese migranten en slachtoffers van mensenhandel te identificeren en hen via een empathische benadering tijdige en aangepaste zorg te bieden.

Ons doel is om op permanente basis middelen beschikbaar te stellen met flexibiliteit voor de hulpverleners. Onze pocketgids, met interviewvragen in het Vietnamees, in het Engels of in een andere Europese taal, is een instrument dat hulpverleners kunnen gebruiken om taalbarrières te doorbreken. Onze online hulplijn wordt ondersteund door interculturele bemiddelaars die gesprekken met Vietnamese migranten faciliteren en eerstelijns hulpverleners en organisaties adviseren over dossiers waarin Vietnamese migranten en slachtoffers van mensenhandel betrokken zijn.

Onze eerdere grensoverschrijdende samenwerking met twee Britse non-profitorganisaties, ECPAT UK en Anti-Slavery International, resulteerde in het rapport “*Precarious Journeys*” van 2019. Daarin wordt voor elke fase van hun reis van Vietnam naar Europa belicht wanneer Vietnamese migranten kwetsbaar zijn. Daarnaast hebben we ook ECPAT UK geholpen bij het uitbrengen van hun drie minuten durende fictiefilmpje “*The Secret Gardeners*” over de reis van een Vietnamese jongen naar het Verenigd Koninkrijk en over de uitbuiting waarvan hij het slachtoffer werd.

In samenwerking met The British Council Vietnam en O21 Station hebben we een podcast in het Vietnamees uitgebracht met als titel “*Bước tới tương lai (Step to the Future)*”, om jongeren en lokale gemeenschappen in Vietnam meer inzicht te geven in de verschillende facetten van veilige migratie en de preventie van mensenhandel. Onderwerpen

die aan bod komen zijn werken in het buitenland, studeren in het buitenland, een ander land bezoeken en financiële geletterdheid.

Casestudie: Effectieve grensoverschrijdende samenwerking

In januari 2020 werkte Pacific Links Foundation samen met Allison*, een ordehandhaver die werkzaam is binnen een ambassade in Berlijn, om een persoonlijke training te organiseren voor eerstelijns hulpverleners. We hebben haar uitgenodigd om in mei 2021 deel te nemen aan onze online opleiding voor Duitse politie- en douaneambtenaren, met een bijgewerkt leerplan dat aansluit bij de huidige realiteit.

“Zeer interessant om te zien hoe jullie de presentatie hebben aangepast/uitgebreid. En hoe cool dat menig collega-politieagent uit heel Duitsland eraan heeft deelgenomen!”, aldus Allison. “Iedereen in de *break-out*- en netwerksessies leek gemotiveerd en geïnteresseerd. Deze workshops kunnen echt een verschil maken, waardoor ambtenaren migranten vanuit een ander perspectief gaan bekijken. Indrukwekkend werk dat jullie allemaal hebben geleverd!”

Via enquêtes en discussies in focusgroepen gaven deelnemers ons al vaker aan dat ze de groepsdiscussies het nuttigst vonden: “Nu we de ervaringen van andere collega’s, hun problemen en oplossingen horen, was het vanuit het onderzoeksperspectief als een workshop die we normaal doen in de loop van ons project.”

**Naam gewijzigd om vertrouwelijkheidsredenen*

van cruciaal belang, zodat we de kans krijgen om te beletten dat risicopersonen het slachtoffer worden van beloften van mensensmokkelaars en mensenhandelaars over goedbetaald en gemakkelijk werk in het buitenland.

Pacific Links Foundation is een in Vietnam gevestigde Amerikaanse niet-gouvernementele organisatie. Meer informatie op de website <http://www.pacificlinks.org> en de Facebook-pagina <http://www.facebook.com/PacificLinks>. Het team is altijd bereikbaar via e-mail op cares@pacificlinks.org of via de 24/7-hulplijn (+84 988 488 000).

Blik op de toekomst

In al die jaren dat we aan preventie doen is de rode draad doorheen ons verhaal dat voortdurende aandacht voor het thema en continue informatie nodig zijn om risicogemeenschappen op de hoogte te houden. Dat wordt door al onze programma’s ondersteund; nu de doelgroepen gemakkelijker toegang hebben tot nieuwe technologieën, zijn wij in staat informatie uit betrouwbare bronnen te verschaffen en deze gemeenschappen voor te lichten over de gevaren van mensenhandel. In herkomstlanden zoals Vietnam is preventie